

7.

N-am arătat scrisoarea nimănui, dar i-am rezumat-o Hélénei. Începusem să prind încredere în capacitatea ei psihologică.

— Eu, în locul tău, mi-a spus, nu l-aș socoti pe tipul ăsta în afara oricărei primejdii. A vrut doar să-ți dea cu tifla. Nu prea cred că se poate scăpa de disperare, așa, cu una cu două.

Am trecut la alt subiect. În ziua aceea făcuse pui fript cu smochine.

Doamna Sigmauer ne-a povestit despre Joseph. Știa de la portăreasă. Își luase catrafusele. Plătise chiria pe trei luni înainte, își pusese bagajele și cărțile în mașină. *Parti sans laisser d'adresse.*

După șase luni... un an poate? – nimeni nu mai era în stare să stabilească răstimpul) – am aflat că Joseph murise. Sinucidere. Ne-a povestit domnul Muench, la bistrou. Muench, industriașul falit, găsisse o slujbă. Fusese angajat de un editor care tipărea facsimile după

cărți vechi, niște obiecte foarte scumpe. El, Muench, trebuia să-i viziteze pe cumpărătorii potențiali, bancheri, industriași, dentiști, urologi, să-i convingă să cumpere, de pildă un facsimil al celei de a doua ediții a *Eseurilor* lui Montaigne, al *Codex aureus* sau al *Orelor* ducelui de Berry. Firește, trebuia explorată toată țara pentru a găsi clienți dispuși să cumpere o astfel de marfă. Pleca cu mașina de dimineață, se întorcea seara târziu. Măcar un exemplar pe săptămână dacă vindea, era un succes.

A ajuns în orașul F. Aștepta în anticamera unui ginecolog bogat despre care aflase că ar fi colecționar de artă. Răsfoind ziarul local, îi căzură ochii pe un fapt divers. Un anume F.-W. J. (i se dădeau doar inițialele) fusese descoperit mort într-un lan de porumb. Tipul își tăiasse venele cu un brici. Reporterul îl identificase: era un german, corespondent al mai multor ziare, care locuise câțiva ani în alt canton, de limbă franceză, al Seelandei. Se mutase de curând în F., trăia singur. Cauzele gestului disperat erau necunoscute, se termina notița.

Pentru noi, cei care ne vedeam zilnic la *Café de l'Union*, nu încăpea îndoială asupra identității insului. Muench ne împărtășise vestea tristă: am rămas muți de uimire. Încercam să ghicesc ce se petrecea în mintea fiecăruia dintre noi. Îl părăsisem pe Joseph într-un moment greu al vieții. E adevărat, ne gonise din urât-mirositoarea lui vizuină. Dar în astfel de situații nu ai

datoria să insiști? Trebuia să facem orice, să ne fi dat afară de cel puțin cinci ori până să ne fi dat bătuți. De ce plecase din oraș? Îmi închipuiam că aștepta de la cunoscuți („prieteni“ ar fi sunat prea patetic) puțină solidaritate, o mână de ajutor. Iar noi, prea comozi, ne spuseseăm: dacă el nu mai vrea să ne vadă, noi nu-l mai căutăm. Știam că-l va ucide mizeria și murdăria, în camera lui plină de sticle goale, de hârtii până la tavan, de tigăi cu resturi de ochiuri prăjite. Puțin ne păsase, nu ne mișcaserăm nici unul. Și cea mai mare vină era a mea, eu fusesem cel mai aproape de el, trebuia să fac ceva să-l salvez.

Nici vorbă să gândească ceilalți ca mine! În local, după ce trecu tăcerea de un veac (care dură un minut), am privit-o pe Laurinda. Nu spunea nimic, dar avea un reflex de cărbune în ochi. Doamna Sigmauer spuse: „și când te gândești că visam să se însoare nebunul ăsta cu fiica mea de la Paris“. Domnul Barth filosofa: „Fiecare e liber să dispună de viața lui, de ce am fi intervenit noi?“

Am invitat-o pe Hélène, să petrecem cinci zile la mare. Eu am ales hotelul, un hotel *de charme*, pe Riviera del Ponente. Petreceam diminețile pe terasa camerei noastre, unde ni se aducea micul dejun. Seara ne plimbam leneș pe malul mării.

O iubeam pe negresa mea. Nu numai țâțele ei enorme și tari, fesele așijderi, scoica roz-sidefiu... chiar

pe ea. Nu se enerva niciodată și, mai ales, nu era proastă. Tot ce spunea purta pecetea bunului-simț. Trecut prin *Psychologies*, din păcate, îmi spuneam uneori, fără să mi se pară prea grav. Cum nu puteam uita, nici un moment, că făcuse trotuarul! Ce era să facă? Cum altfel să iasă din mizerie? Dimpotrivă, trebuia să o admir și să o respect, că nu se înecase în lumea străzii, în anii de prostituție. Era chiar un mister, dar mi-a povestit, într-una din serile în care ne plimbam pe dig, că la Paris, apoi la G. (unde ne cunoscuserăm, pe strada Pâquis, a curvelor) mergea în fiecare duminică la biserică. (De acasă era catolică). Avea o educație bună. Nu era credincioasă, dar faptul de-a merge regulat *à la messe* o făcuse să se agațe de ceva, să nu se lase în voia șuvoiului care ar fi luat-o, altfel... Mai târziu, au venit banii, care o prefăcuseră într-o doamnă respectabilă. Nu-mi dăduse până atunci amănuntele care-i explicau bunăstarea. La un moment dat, ca un răgaz în meserie, devenise îngrijitoarea-infirmieră a unui diamantar, un anume domn Lévy, care nu se mai hotăra să moară de cancer. Își înfrânsese sila, ca un alt Sfânt Iulian Ospitalierul, sărutând pe lepros... Pe patul lui de moarte, se căsătoriseră. Familia moșteneva averea, ei îi lăsa o pensie de urmaș destul de consistentă.

Cu Hélène aveam ce vorbi. Era o ființă echilibrată. Răspunsurile ei erau pline de bun-simț. Firea îi era

blândă și amintirile de prostituată nu o făceau să sufere. Relația cu ea era plăcută. Ne plăcea să stăm de vorbă unul cu altul. Nu-i plăcea să bată cîmpii, voia să învețe... Bărbații, aici în Europa, îi vorbiseră numai într-un anume fel... Nu mă întrebam dacă jucam bine rolul în care mă distribuise.

Într-o seară cinam la pizzeria de pe malul mării. Nu era multă lume pe terasă. Răsărise luna. Lună plină. Eu vorbeam... Câteodată ești treaz, logic, coerent, adunat. Argumentezi, gesticulezi, vrei să convingi. Și, cu toate astea, dacă ai vrea să-ți amintești mai târziu despre ce ai vorbit, ți-e greu să răspunzi. N-aș putea spune despre ce anume discutam în acel moment ; paznicul minții mele dormea, sau pur și simplu trăgea chiulul. În clipa aceea s-a petrecut ceva care m-a mirat peste poate și mi-a schimbat viața. Hélène, de obicei atât de calmă, voluptuos de calmă, a devenit nervoasă. Vocea ei, de obicei joasă și foarte plăcută, s-a ascuțit. S-a îndreptat din spate, buzele ei groase s-au țuguiaț în chip dizgrațios.

— Când ai să încetezi să vorbești despre acest Joseph ?

Eram uimit de ce-mi spunea și totodată descopeream că avea dreptate. Adevărat, îi vorbeam într-una despre fostul meu amic dispărut! Iar de când eram pe malul mării, fiind tot timpul împreună, trebuise să suport, neconținut, poveștile mele despre Joseph. Începeam să

mă căiesc, în același timp trebuia să fac față fluxului neîntrerupt al vorbelor ce ieșeau din gura roz a Hélènei. Habar n-aveam că putea fi atât de agresivă.

— Vorbești despre el de dimineață până seara! Nu ai alt subiect de conversație! Aseară, după ce am făcut dragoste, te-ai apucat să-mi povestești despre cotețele de porci din satul lui Joseph. Azi-dimineață, la micul dejun, mi-ai povestit pentru a cincea oară despre sora lui, Monika lesbiana. Ești obsedat! Dar isprăvește odată!

— Draga mea, am încercat să obiectez, dar nu e adevărat ... mai vorbim și despre alte lucruri...

În timp ce pronunțam aceste cuvinte, îmi dădeam seama că nu am dreptate. Oricât aș fi încercat să caut, nu găseam cel puțin o frază, o exclamație în care să-i fi vorbit despre altceva. Numai și numai despre el, despre Joseph. Începeam să mă simt prost. În același timp, vocea femeii, din ce în ce mai enervată, continua, ca un blestem :

— Nu mai vorbesc despre nebunia ta, de-a mă bate la cap cu tipul ăsta mort și îngropat, de care nimeni nu-și va mai aminti în scurt timp (nici măcar tu, fiindcă ai să epuizezi subiectul, până la urmă!), dar ce mă îngrijorează este că nu te interesează câtuși de puțin persoana mea. Nu te-am auzit odată, de când suntem aici, interesându-te ce simt, la ce mă gândesc. Nici măcar nu m-ai întrebat dacă te mai iubesc, auzi, țipă în